

Dr. Viktor Simončić

44 000 Sisak, Mihanovićeve obala 31

viktor.simoncic@gmail.com

098 262 257

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom

Radnička cesta 80, 10 000 Zagreb

e-mail:pgo@mzopi.hr

Sisak, 19.10.2015.

Predmet: Javna rasprava o Strateškoj studiji o utjecaju Prijedloga plana gospodarenja otpadom RH 2015. – 2021. na okoliš i nacrtu Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2015. – 2012. – primjedbe i prijedlog izmjena i dopuna

Poštovani,

Na Stratešku studiju o utjecaju Prijedloga plana gospodarenja otpadom RH 2015. – 2021. na okoliš (u kasnijem tekstu Strateška ocjena) i Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2015. – 2012. . nacrt (u kasnijem tekstu - Plan) dostavljam slijedeće primjedbe, prijedloge izmjena i dopune:

Formalno pravne primjedbe za hitno povlačenje Strateške ocjene i Plana iz procedure

1. Plan ne sadrži imena tvrtki i osoba koje su ga izradile te kao takav ne bi smio biti predmet rasprave – **prijedlog da se Plan povuče iz rasprave i da se nadopuni imenima tvrtki i osoba koje su ga izradile**
2. U Strateškoj ocjeni se navodi da je kao **pravna osoba za obavljanje stručnih poslova izrade Strateške procjene** imenovana tvrtka **SAFEGE HEADQUARTES**, 15/27, rue du Port de l'Île F-92000 Nanterre, Francuska. Iz popisa izrađivača je vidljivo da naveden tvrtka nije radila Stratešku procjenu – **prijedlog da se Strateška ocjene kao formalno pravno nevažeći dokument povuče iz javne rasprave**
3. Na upit u MZOIP vezano za izrađivače nacrta Plana, dobiven je odgovor **da je ovlaštenik koji je izrađivao Stratešku studiju bio nositelj izrade Plana i to konzorcij na čelu s tvrtkom SAFEGE.**

Da ista pravna osoba radi Plan i njegovu Stratešku ocjenu je u suprotnosti sa osnovnim načelima okoliša i u suprotnosti s nizom zakonskih propisa, kao i suprotno Odluci o sadržaju strateške studije utjecaja na okoliš Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2015 – 2021. (KLASA: 351-01/14-01/979; URBROJ: 517-06-3-14-1 od 3. listopada 2014) MZOIP.

U Prilogu I Odluke u točki 5. se navodi „nakon što **ovlaštenik izradi stratešku studiju i nostelj izrade Plana izradi radni materijal** prijedloga Plana, sve zajedno se dostavlja na uvid i raspravu povjerenstvu ....“ A u točki 10. „..... iz točke 8., **dostvaljaju na očitovanje ovlašteniku izrade strateške studije i izrađivaču Plana.**“ Očito je da ovlaštenik i nositelj izrade plana nije ista osoba i da sukldno pozitivnim zakonskim propisima obje uloge na jednom projektu ne može obavljati ista pravna osoba.

Glede grubog kršenja odredbe o potrebi da Stratešku ocjenu i Plan moraju izraditi dvije međusobno nepovezane pravne osobe, **zbog sukoba interesa, oba dokumenta povuku iz javne rasprave i jedan od dva dokumenta, izradi druga pravna osoba.**

Osnovne stručne primjedbe za hitno povlačenje Strateške ocjene i Plana iz procedure

4. Strateška ocjena nije obradila propisan sadržaj cjelokupan sadržaj. Između ostaloga nedostaje upravo najvažniji dio onaj vezan za varijantna rješenja i obrazloženje zašto se Planom odabranom rješenju 13 centara smatra strateški najprihvatljivijim.

Bez strateške ocjene varijantnih rješenja (samo npr. vezano za broj centara: zašto strateški nije više dobar koncept 20 ili 21 centara i zašto 13, ... npr. 13 centara ima veći doprinos ekonomiji za toliko i toliko, smanjenju emisija stakleničkih plinova za tona CO2/godišnje, veće materijalno iskorištavanje za npr. 28%, nižu cijenu koštanja za korisnike od 15 % ,...)
dokument nije čak niti na razini ocjene utjecaja na okoliš.

Strateška procjena nije koristila NITI JEDNU METODU I NITI JEDAN ALAT (LCA, CBA, SA, modeliranje, scenariji, ...) koji se uobičajeno koristi kod izrade strateških procjena. Ocjene se daju opisno i predstavljaju više slobodne stavove izrađivača nego na stručnim i znanstvenim metodama temeljene spoznaje.

Napisana kao epsko, a ne tehnički – stručno djelo **Strateška ocjena je neupotrebljiv dokument.**

5. Plan je također izrađen na opisnom principu, bez upotrebe inženjerskih alata. Plan predstavlja lošu sliku Plana izrađenog za period 2007. – 2015. i stručno mu je inferioran.

Plan, koji je morao predstavljati nadogradnju prethodnog plana i osigurati prilagodbu nastalim promjenama, ne uvažava sadašnjem stanju spoznaja prilagođene principe gospodarenja s otpadom kao što su „zero waste“ i „cirkularna ekonomija“.

Odabrana tehnologija obrade (ona s Marišćine) je u funkciji samo energetskog korištenja otpada što je, s obzirom na ranije navedeno, potpuni promašaj u odnosu na moderne politike održivog razvoja EU.

6. **Ne ulazeći u pojedinačne primjedbe i nedorečenosti, zbog navedenog, Strateška procjena i Plan se moraju povući iz procedure u cilju zaštite stručnog digniteta Republike Hrvatske.**

Oba dokumenta bi u stručnim međunarodnim krugovima sigurno izazvala u najmanju ruku podsmjehe. Predlaže se Ministarstvu zaštite okoliša i prirode da hitno povuče oba dokumenta iz javne rasprave.

7. Isto tako se predlaže nadležnom Ministarstvu da **preispita stručnost konzorcija i voditelja i vodećih pojedinaca izrade oba dokumenta.**

Na osnovi pročitano, moj (prvi) dojam je vrlo negativan i do konzorcija i do izrađivača. Radi se o stavu dobivenom čitanjem i naknadnim prelistavanjem dokumenata u relativno kratkom roku.

Možda bi bilo najbolje da se angažiraju dva – tri neovisna stručnjaka i da daju stručnu ocjenu dokumenata.

Ako je moj osjećaj samo djelomično ispravan i ako se potvrdi izuzetno niska stručna razina oba dokumenta, **trebalo bi razmisliti i o zahtjevu za nadoknadu troškova i ići čak tako daleko da se razmotri oduzimanje izdanih ovlaštenja za rad tvrtkama i odgovornim (voditeljima) pojedincima na sličnim poslovima u Hrvatskoj.** Upravo ovako izrađeni dokumenti dovode kasnije do mnogobrojnih štetnih projekata i nenamjenskog trošenja novca.

Osnovne suštinske primjedbe koje treba uzeti u obzir kod nove izrade dokumenta

8. Plan mora kritički sagledati učinkovitost prva dva regionalna/županijska centra i uzeti u obzir novosti na području postupanja s otpadom i održivom razvoju u odnosu na period od prije deset godina, kada je rađen sadašnji Plan 2007 – 2015.

Prijedloge se mora donositi na osnovi standardnih inženjerskih tehnika i alata.

Gospodarenje s otpadom treba sagledati sa stajališta društvene ekonomije i prilagoditi ga prostornim i razvojnim potrebama i mogućnostima pojedinih sredina.

Svaku mjeru i prijedlog mora se ekonomski valorizirati u odnosu na društveni razvoj i konačni trošak korisnika.

Plan je operativni dokument i mora i tako biti napisan.

9. Glede predložene MBO tehnologije na principu Marišćine i Kaštjuna, u Planu se na stranici 26. navodi kako se u oba centra koristi MBO, „.....koja uključuje, ali nije ograniče na, usitnjavanje, izdvajanje iskoristivih komponenti miješanog komunalnog otpada, ...“ . Ovo nije točno. **Primjenjena tehnologija je OGRANIČENA NA USITNJAVANJA I ONEMOGUĆUJE, IZUZEV METALA, IZDVAJANJE ISKORISTIVIH KOMPONETI MIJEŠENOG OTPADA.** To se eksplicitno navodi na stranicama 45. ff Strateške ocjene.

Tehnologija koja se primjenjuje na Marišćini i Kaštjunu ne omogućuje izdavanje niti kilograma papira, plastike, ... **Ona se u svijetskoj praksi primjenjuje samo za obradu ostatka otpada,** nakon što su izdvojene sekundarne sirovine. Takav MBO izdava samo bilološki otpad i gorivu komponentu, i s iznimkom metale.

10. Iz dokumenet nije jasno na osnovi kojih kriterija je izabra koncept 13 centara. Na str. 62 Plana se navodi: „Izgradnja predloženih 13 centara za gospodarenje otpadom i uspostava pripadajućeg sustava gospodarenja najvećim dijelom je vezana uz gospodarenje komunalnim otpadom čija obrada zahtjeva značajna financijska ulaganja, a sama opravdanost izgradnje neposredno ovisi o količini otpada koji se obrađuje. **Lokacije centara određene su kao rezultat optimizacije prostornih i ekonomskih parametara dok tehnološki koncept (Slika 30) proizlazi iz obaveza ispunjavanja zadanih ciljeva u skladu sa najboljim raspoloživim tehnikama.**“

Ova rečenica nije potkrijepljena niti jednim dokazom vezanim za optimizaciju prostornih i ekonomskih parametara, ali ni relaciju do najboljih raspoloživih tehnika.

Poznato je, da je u odnosu na vrijeme donošenja Plana za period 2007 – 2015 došlo do bitnog napretka u razvoju novih tehnologija. Poznato je da je jedna od najboljih novih tehnologija mehaničko – biološke obrade, koja za razliku od tehnologija na Marišćini i Kaštjunu omogućuje izdavanje svih materijalno iskoristiv dijelova otpada, kao i pripremu visoko kvalitetnog RDF, **tehnologija koju je razvio TEHNIX. Na osnovi kojih analiza najboljih raspoloživih tehnologija je odabrana MBO (kao na Marišćini), a MBO-T (prema Tehnix-u) isključena kao moguće varijantno rješenje u Hrvatskoj?**

11. Na tsr. 42 se navodi „Sustav gospodarenja otpadom koji se predlaže uvažava načela zaštite okoliša i održivosti, načelo blizine i samodostatnosti obzirom na upravno-teritorijalni ustroj RH te ekonomsku opravdanost i isplativost“.

Na koji način se podržava načelo blizine i samodostatnosti smanjenje broja CGOa sa prethodno utvrđenih 20 (Plan 2007-2015) na novoutvrđenih 13 CGOa? Kako se takvo načelo može vezati na činjenicu da su dosadašnji CGO u izgradnji i Piškornica upravo na najudaljenijoj točki u području kojeg pokrivaju?

Jeli u procjenu optimizacije uključena i cijena transporta po kg otpada, utjecaj transporta na emisije CO₂, dodana društvene vrijednost ? Da li je izrađena procjena kako će donesene odluke utjecati na cijenu zbrinjavanja za krajnjeg korisnika (investicija, amortizacija, operativni trošak) od investicija na razini JLS (posude, zeleni otoci, sotirnice, ...) do regionalnog centra?

12. Na str. 49 Plana se navodi: „Skupljanje miješanog komunalnog otpada bez odvajanja korisnih vrsta otpada na mjestu nastanka odnosno „kućnom pragu“ primjenjuje se gdje nije moguće postaviti više spremnika za otpad na „kućnom pragu“ zbog prostornih ograničenja za smještaj spremnika, transportnih ograničenja i ekonomski neisplativog transporta.“

Skupljanje mješovitog komunalnog otpada bez odvajanja korisnih vrsta otpada na mjestu nastanka odnosno na „kućnom pragu“ mora biti moguća svugdje gdje za to postoje i drugi ekonomski interesi , kroz prikladne tehnologije koje omogućuju izdvajanje korisnog dijela otpada na sekundarnom mjestu.

Ta mogućnost je dana i u zakonodavstvu EU, a prenesena i u naše zakonodavstvo. U Zakonu o otpadu, u članku 2. navodi se između ostaloga i da se u pravni red Zakonom prenosi i *Odluka Komisije 2011/753/EU o uspostavi pravila i metoda izračuna za provjeru poštivanja ciljeva iz članka 11(2) Direktive 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 310, 25.11.2011.)* dana je mogućnost za puno veću fleksibilnost u načinu prikupljanju otpada od onoga što je propisano novi Zakonom. Naime, ta odluka omogućuje da se izdvajanje onih dijelova korisnog otpada iz miješanog otpada, koji se usmjeravaju na daljnju uporabu smatra jednakim odvojeno sakupljenim na licu mjesta (u različitim spremnicima) i uporabi. Znači, dozvoljeno je prikupljanje mješovitog otpada u jednoj posudi, ako se prije odlaganja ostatka, iz tako sakupljenog otpada izdvoje korisni dijelovi i uporabe.

13. Djelomično ponavljam: U Planu se nigdje ne navode konačni troškovi za krajnjeg korisnika – domaćinstvo; kakav učinak će Plan imati na društveni i ekonomski razvoj; nedostaje odnos do „zero waste“ i „cirkularnog gospodarenja s otpadom“, dapače, odabrani koncept je čak protiv tih načela jer eksplicitno preferira energetska iskorištavanje otpada; u korist ove tvrdnje govori odabrana tehnologija na centrima koje ne omogućuje izdvajanje materijala za materijalno iskorištavanje; nije napravljena analiza utjecaja cijelog ciklusa gospodarenja na okoliš („ocjena životnog ciklusa“); posebno zabrinjava jer nije napravljena i ocjena na klimatske promjene.

Kako ocjenjujem da će Strateška ocjena i Plan biti povučeni iz procedure ne navodim daljnje primjedbe, ali ću ih u interesu kakvoće rješenja rado dostaviti novom ovlašteniku za izradu Strateške ocjene i novom nosiocu izrade Plana.

Srdačan pozdrav

(Viktor Simončič)